

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Інститут «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»
Кафедра мистецтв**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

_____ **М.І.Антоненко**

_____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Читка партитур

освітній рівень   бакалавр

галузь знань   02 Культура і мистецтво

спеціальність
(спеціалізація)   025 «Музичне мистецтво»

освітня програма   «Музичне мистецтво. Інструментальне виконавство»

тип дисципліни   обов'язкова

Київ – 2020 рік

Розробники: Марченко В. В. – кандидат мистецтвознавства, в. о. доцента кафедри музичного мистецтва, в. о. завідувач кафедри музичного мистецтва

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мистецтв

Протокол від 16 жовтня

2020 року № 1/2

Завідувач кафедри мистецтв

Марченко В.В.

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	6	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	180		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	4	Лекції:	-	-
Семестр:	8	Практичні заняття:	52	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	2	Семінарські заняття:	-	-
самостійна робота:	4	Самостійна робота:	128	-
Форма підсумкового контролю:	7 залік; 8 екзамен	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри мистецтв, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net

2. Програма навчальної дисципліни

Препозит:	Постпозит
Спеціальний інструмент, Інструментальний ансамбль, Камерний ансамбль, Концертмейстерський клас, Гармонія, Аналіз музичних форм	Диригування, Основи аранжування

Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Читка партитур» є невід'ємною складовою підготовки студентів першого (бакалаврського) освітнього рівня спеціальності «Музичне мистецтво». Дисципліна присвячена вивченню загальних відомостей про оркестр, специфіки читання оркестрової партитури та розглядає типи оркестрової фактури, особливості оркестрового письма та функції музичної тканини в оркестровій партитурі. Також присвячена характеристиці музичних інструментів, що спрямовано на отримання практичних знань, умінь та навичок для написання музики різних інструментальних складів – струнно-смичкових, дерев'яних, мідних духових та ударних інструментів, узагальнено розглядається група народних інструментів. Таким чином, зміст робочої навчальної програми спрямований оволодіння студентами практичних навичок інструментування музики для різних інструментальних складів – від струнного до малого симфонічного оркестру.

З огляду на інтеграційну складову дисципліни, мета навчального курсу – формування у студентів готовності до інструментування елементарних музичних композицій для різних інструментальних складів – від струнного до малого симфонічного оркестру з усвідомленням специфіки кожного музичного інструмента.

Завдання навчального курсу:

- ознайомлення студентів із загальними відомостями історії музичних інструментів;
- отримання практичних навичок читання оркестрової партитури;
- засвоєння студентами базових знань щодо технічних характеристик, принципів звуковідтворення та діапазону музичних інструментів;
- закріплення елементарних знань щодо нотації та звучання транспонуючих інструментів симфонічного оркестру;

- – ознайомлення з основними видами оркестрової фактури, принципами функційного звучання оркестрових груп;
- – отримання практичних навичок з оркестрування фактурно-простих музичних композицій.

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Читка партитур» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок із таких фахових дисциплін:

елементарна теорія музики, гармонія, поліфонія, інструментування, читання оркестрових партитур, історія оркестрових стилів.

Вивчення дисципліни «Читка партитур» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних компетентностей:

- – інтегральна – здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі інструментально-виконавського мистецтва, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства спрямованих на розвиток здатності особистості до художньо-творчої самореалізації й культурного самовираження в галузі музичного мистецтва;
- – комунікативна – здатність до міжособистісного спілкування та взаємодії, здатність працювати в команді;
- – світоглядна – передбачає формування ціннісно-орієнтаційної позиції, збереження національних духовних традицій;
- – інформаційна – здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань. Здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності;
- – самоосвітня – здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху;
- – мистецтвознавча – здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності музичного мистецтва, усвідомлювати його художньо-естетичну природу; застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності;
- – музично-теоретична – здатність застосовувати у навчальній та професійній діяльності знання з історії і теорії музики, сольфеджіо, гармонії, поліфонії, аналізу музичних творів;
- – інструментально-виконавська – здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції в інструментально-виконавській діяльності, аргументовані знанням музичних стилів різних епох та володінням техніками, прийомами та виконавськими методиками;
- – музично-інформаційна і технологічна – спроможність використовувати мультимедійні програми, здатність до самостійного пошуку інформаційного матеріалу в мережі Інтернет, нотних збірниках;
- – концертно-сценічна – здатність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності в умовах публічного виступу.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності

ПРН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення

виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
ЗК 12. Здатність працювати автономно	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 3
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8

майстерності.				
СК Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8
СК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	ПРН 5	ПРН 12	ПРН 1	ПРН 8

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Партитури творів для різних інструментальних ансамблів. Аналіз оркестрової фактури

Тема 1. Загальна характеристика і види симфонічного оркестру. Оркестрова партитура та її запис. Загальні історичні особливості розвитку оркестру. Види і типові склади оркестрів: камерний, струнний, духовий, симфонічний, джазовий, народний. Партитури оркестрів: види партитур та їхній запис. Порядок розміщення інструментів в оркестровій партитурі. Система ключів, транспонуючі інструменти.

Тема 2. Редукція оркестрової партитури. Особливості ампліфікації клавiру партитури.

Ідентичність запису оркестрової партитури та клавiру. Редукція партитури (поняття редукції) по вертикалі (гармонія) та горизонталі (мелодія). Особливості збагачення клавiру оркестрової партитури, поняття ампліфікації. Особливості читання партитур поліфонічного складу.

Тема 3. Типи оркестрової фактури, особливості оркестрового письма та функції музичної тканини в оркестровій партитурі. Типи оркестрової фактури та специфіка аналізу оркестровки. Прийоми розвитку музичної тканини. Дублювання звуків в оркестровому письмі. Переплетення голосів та мелодичних ліній. Особливості зміни та чергування інструментальних тембрів (оркестрових груп). Загальна характеристика виражальних можливостей оркестрових груп інструментів симфонічного оркестру.

Розділ 2 Конструктивні особливості та виражальні можливості інструментів оркестрових груп, специфіка інструментування

Тема 1. Група струнно-смичкових інструментів. Загальні відомості про струнно-смичкову групу та її роль і функційне значення в оркестрі. Загальні відомості про інструмент та виражальні можливості: скрипка, альт, віолончель, контрабас.

Тема 2. Група дерев'яних духових інструментів. Загальні відомості про дерев'яну духову групу та її роль і функційне значення в оркестрі. Загальні відомості про інструмент та виражальні можливості: флейта, гобой, кларнет, фагот, контрфагот.

Тема3. Група мідних духових та ударних інструментів. Загальні відомості про мідну духову та ударну групи інструментів: їхня роль і функційне значення в оркестрі. Загальні відомості про інструмент та виражальні можливості: валторна, труба, тромбон, туба. Особливості нотації та виражальні можливості ударних інструментів.

Тема4. Група народних струнних та духових інструментів. Загальні відомості про групу струнних народних щипкових та ударних інструментів: гуслі, домра, бандура, гітара, цимбали та ін. Сопілка та її різновиди. Оркестрові виражальні можливості язичкових інструментів: баян, акордеон, бандонеон.

Тема5. Малий симфонічний оркестр. Інструментальний склад малого симфонічного оркестру. Особливості динамічного співвідношення оркестрових груп інструментів. Визначення функційного значення інструментальних груп в симфонічній партитурі. Прийоми оркестрового *crescendo* і *diminuendo*. Загальні проблеми інструментування музичних творів.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	Всього	у тому числі		
л		п/ ла б.	се м.	с. р.
Розділ 1. Партитури творів для різних інструментальних ансамблів. Аналіз оркестрової фактури				
Тема 1. Загальна характеристика і види симфонічного оркестру			8	16
Тема 2. Редукція оркестрової партитури			6	16
Тема 3. Типи оркестрової фактури, особливості оркестрового письма та функції музичної тканини в оркестровій партитурі			8	16
Разом за розділом			22	48

залік					
Розділ 2 Конструктивні особливості та виражальні можливості інструментів оркестрових груп, специфіка інструментування					
Тема 1. Група струнно-смичкових інструментів			6		16
Тема 2. Група дерев'яних духових інструментів			6		16
Тема 3. Група мідних духових та ударних інструментів			6		16
Тема 4. Група народних струнних та духових інструментів			6		16
Тема 5. Малий симфонічний оркестр			6		16
Разом за розділом			30		80
Екзамен					
Усього годин			52		128

4. Організація самостійної роботи студентів

- опрацювання матеріалів по структурах ансамблів та оркестрів;
- ознайомлення з записами різноманітних партитур;
- опрацювання аудіо- та відеоматеріалів з записами ансамблів та оркестрів різного напрямку.

Методи навчання

1. Художній (творчий метод)
2. Музично-аналітичний
3. Порівняльний
4. Моделювання ситуацій (ігровий)
5. Аудіо-візуальний
6. Особистого прикладу
7. Власного (вокального) показу.
8. Компілятивний
9. Творчого переосмислення

Методи контролю

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- поточний контроль (усний): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;
- практичні завдання (письмово): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25;
- самостійна робота (письмово): 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50;

Підсумкова максимальна кількість балів 100.

Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають по декілька письмових робіт з кожної теми (вирішення кейсу).

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти

самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані під час поточного усного опитування та за результатами практичних і самостійних письмових робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінка ЄКТС	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100	відмінно	зараховано
B	81-89	добре	
C	71-80		
D	61-70	задовільно	
E	51-60		
FX	21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

F	0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
---	------	--	---

* кількість балів для оцінок «незадовільно» (FX і F) визначається Вченими радами факультетів (педагогічними радами коледжів).

Методичне забезпечення

1. Підручники та методичні посібники з аранжування та інших дисциплін диригентсько-хорового і музично-теоретичного циклів.
2. Репертуарні збірники хорових, камерно-вокальних та інструментальних творів.
3. Нотні зошити, ручки, прості олівці, гумки, фортепіано, камертон, крісла, столи.
4. Ноутбук, проектор, екран, магнітофон.

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Агафонников Н. Н. Симфоническая партитура. Л. : Музыка, 1981. 196 с.
2. Банщиков Г. Законы функциональной инструментовки. СПб. : Композитор, 1999. 240 с.
3. Завадинский Д.Е. Курс чтения симфонических партитур. К. : Музична Україна, 1983. 86 с.
4. Зряковский Н. Общий курс инструментоведения. М. : Музыка, 1976. 479 с.
5. Пистон У. Оркестровка. М. : Сов. композитор, 1990. 464 с.

Додаткова література

1. Андреева О. Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру. К. : Музична Україна, 1985. 72 с.
2. Блюм Д. Краткий курс инструментоведения. М. : Музгиз, 1947. 100 с.
3. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментовке и оркестровке. М. : Музыка, 1972. Т. 1. 307 с.
4. Берлиоз Г. Большой трактат о современной инструментовке и оркестровке. М. : Музыка, 1972. Т. 2. 307 с.
5. Карс А. История оркестровки. М. : Музыка, 1989. 304 с.
6. Клебанов Д. Искусство інструментовки. К. : МузичнаУкраїна, 1972. 219 с.
7. Кузнецов Л. А. Акустика музыкальных инструментов. М. : Легпромбытиздат, 1989. 368 с.
8. Мальтер Л. И. Таблицы по инструментоведению. М. : Музыка, 1965. 97 с.
9. Фортунатов Ю. А. Лекции по истории оркестровых стилей. Воспоминания о Ю. А. Фортунатове. М. : Московская государственная консерватория шимени П. И. Чайковского, 2004. 384 с.
10. Хащеватська С.С.Інструментознавство. Вінниця: Нова книга, 2008. 256 с.
11. Чулаки М . Инструменты симфонического оркестра. М.: Музыка, 1972. 176 с.
12. AdlerS. The Study of Orchestration. New York – London : W.W.Norton & Company, 1989. 640 p.

Інтернет-джерела.

1. bestchoir.kiev.ua
2. diasporiana.org.ua
3. imslp.org
4. library.dudaryk.ua
5. mubis.com.ua
6. parafia.org.ua
7. ukrnotes.in.ua